

KYRKOAVGIFTSPROGNOS - APRIL 2023

PROGNOS FRÅN SKR: INBROMSNING AV SKATTEUNDERLAGET 2023-2024

I cirkulär 2023:20 presenterar Sveriges kommuner och regioner (SKR) en uppdaterad skatteunderlagsprognos, som sträcker sig fram till 2026.

Den höga inflationen och de snabba räntehöjningarna bidrog till att bromsa efterfrågan i ekonomin i höstas och under sista kvartalet 2022 föll svensk BNP. Det är främst de delar av efterfrågan som är ränkekänsliga som bidrar till att BNP i år väntas minska med 1,0 procent, det vill säga hushållens konsumtion och bostadsinvesteringarna. Att reallönerna (genom hög inflation) har fallit gör nu att arbetskraftutbudet troligen kommer att fortsätta att öka framöver. Detta, tillsammans med fortsatt normalisering i ekonomin efter pandemin, gör att SKR bedömer att medelarbetstiden och sysselsättningen kommer att öka 2025–2026.

I likhet med ekonomin fortsätter skatteunderlaget att bromsa in under 2023, men upprätthåller ändå en ökning i linje med historisk utveckling. Även 2024 är skatteunderlagets utveckling visserligen något svagare, men fortfarande i linje med den historiska utvecklingen. Det är lönesummans bidrag som håller tillbaka utvecklingen under dessa år. Under åren 2025–2026 ökar sedan skatteunderlaget mer till följd av fler arbetade timmar i ekonomin, drivet av minskade reallöner. I år och nästa år ökar dessutom skiktgränserna kraftigt för grundavdraget, jobbskatteavdraget samt gränsen för statlig inkomstskatt till följd av indexering efter prisbasbeloppet. Trots att det nominella skatteunderlaget under prognosperioden ökar något mer än ett historiskt genomsnitt, väntas det reala skatteunderlaget på grund av den urholkade köpkraften utvecklas i en takt som är 0,5 procentenheter lägre i snitt per år under samma period. 2023 står här ut som ett mycket svagt år med 2,5 procents minskning av det reala skatteunderlaget.

SKR:s aktuella prognos visar en starkare bana för skatteunderlaget än den som publicerades i februari tidigare i år. Den senaste statistiken över lönesummans utveckling till och med februari och läget på arbetsmarknaden indikerar en starkare utveckling 2023 än tidigare prognos. Nedrevideringen av skatteunderlagets utveckling som sedan görs för 2024 beror på att SKR nu räknar med större ökning av grundavdraget i beräkningen då prisbasbeloppet ökar kraftigt nästa år. Skatteunderlagets utveckling är sedan uppreviderad för båda åren 2025 och 2026, vilket är följderna av att lägre reallöner antas komma att öka arbetskraftutbudet framöver. Att skatteskalorna revideras upp relativt kraftigt (speciellt den statliga inkomstskatten) som ovan nämnts gör det dessutom mer lönsamt att arbeta.

Tabell 1

Årlig förändring av skatteunderlaget enligt Sveriges kommuner och regioner

Beskattningsår	2022	2023	2024	2025	2026
April 2023	5,4	4,3	4,0	4,8	4,7
Februari 2023	5,4	3,8	4,6	4,4	4,0
December 2022	5,2	3,6	4,4	4,3	4,0
Oktober 2022	5,2	4,0	4,5	4,1	
Augusti 2022	4,9	4,7	4,4	4,5	

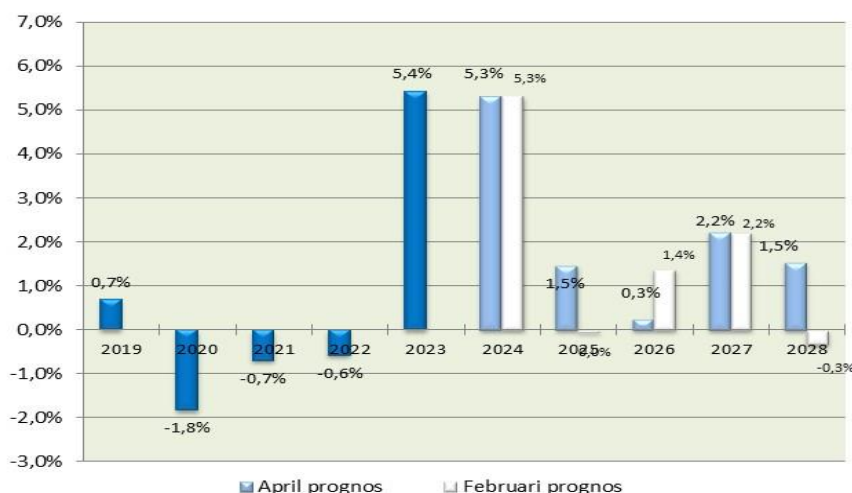
MEDLEMSUTVECKLING

Under 2021 sjönk medlemsantalet i motsvarande grad som under första pandemiåret 2020, trots att fjolåret var ett valår. Medlemsutvecklingen för 2022 visar även den att medlemstappet blev lägre jämfört med prognos. För innevarande år bedöms det dock finnas en risk för att medlemstappet kan bli högre än prognostiserat. Detta mot bakgrund av den mycket höga inflation som för närvarande råder och det faktum att styrräntan höjts kraftigt under det senaste året, vilket är parametrar som pressar medlemmarnas ekonomi. Förändringen av antalet medlemmar som skett under 2022 påverkar intäkten från kyrkoavgiften första gången år 2025.

PÅVERKAN PÅ KYRKOAVGIFTEN

SKR:s senaste prognos över skatteunderlagets utveckling, justerad för medlemsutvecklingen, ger en uppdaterad bild över kyrkoavgiftsintäktens framtida utveckling enligt diagram 1 nedan. Intäktsprognosen utgår från oförändrade kyrkoavgiftssatser under prognosperioden. Risken är större för ökade utträden om församlingar och pastorat höjer kyrkoavgiftssatserna.¹

Diagram 1. Årlig förändring av intäkten från kyrkoavgift 2024-2028

Upprevideringen av intäkten för 2025 i denna prognos beror främst på att SKR justerat upp 2023 års lönesumma i aktuell skatteunderlagsprognos och till en mindre del på att medlemsutvecklingen för 2022 enligt utfall blev lite bättre än prognostiserat. För 2026 är intäktsprognosen sedan nedjusterad mot bakgrund av tidigare nämnda ökning av grundavdraget, som håller tillbaka 2024 års skatteunderlag. Den nya bedömning om arbetskraftsutbudets ökning som SKR gjort för åren 2025 och 2026 får slutligen positiv påverkan på intäktsprognosen för båda åren 2027 och 2028. Slutavräkningen på 2025 års kyrkoavgift håller dock tillbaka intäktsutvecklingen för 2027, eftersom den slutliga avgiften för 2025 under utbetalningsåret 2027 räknas av mot ett förskott för 2025 som i denna prognos är högre än i tidigare prognos.

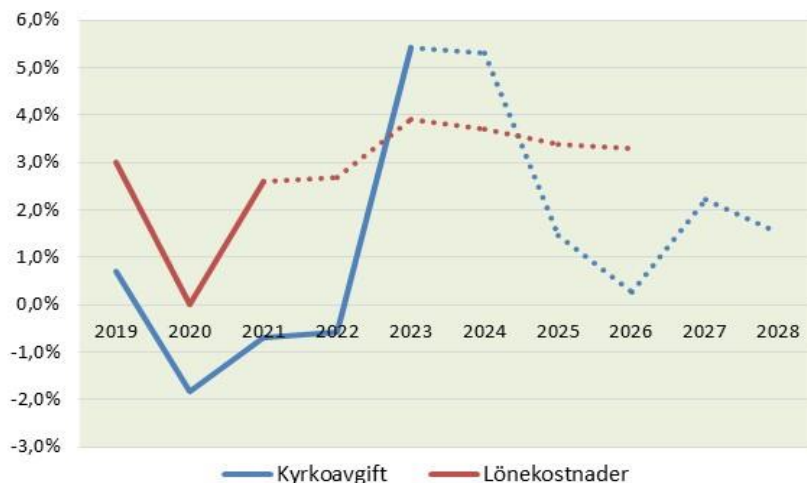
När får konjunkturen genomslag på kyrkoavgiften?

En förändring i konjunkturen påverkar församlingarnas intäkter från kyrkoavgiften med två års fördröjning. Kommunalt beskattningsbara inkomster som medlemmarna uppstår år 2022 bildar underlag till förskottsutbetalning av kyrkoavgift år 2024. Eftersläpning är en fördel då den ger Svenska kyrkan bättre planeringsförutsättningar.

¹ Jonsson, Pernilla & Babajan, Tigran (2020), "Effekter av höjda kyrkoavgifter på utträden", Nyckeln till Svenska kyrkan, sid. 73-79

Cirka 60 procent av Svenska kyrkans intäkter utgörs av kyrkoavgiften, samtidigt som personalkostnaderna har motsvarande andel på kostnadssidan. Diagram 2 nedan visar kyrkoavgiftsintäktens förändringstakt jämfört med lönekostnaden per anställd.²

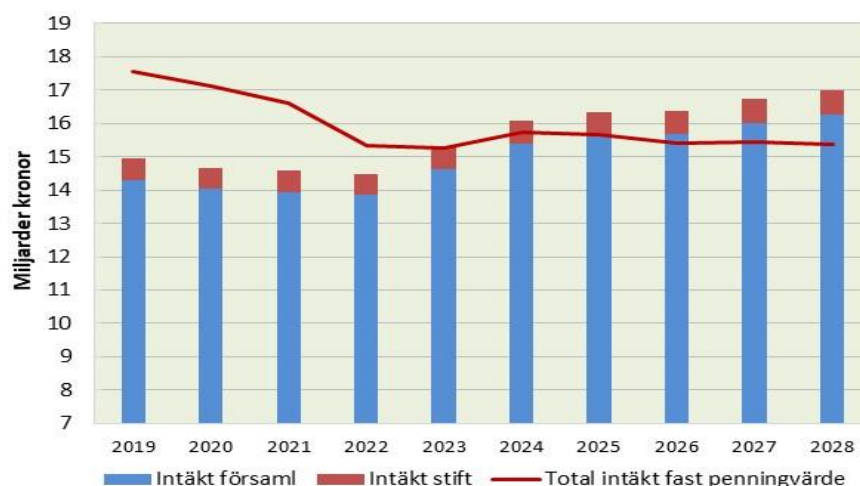
Diagram 2. Förändring av kyrkoavgift och lönekostnader

Med undantag för 2023 och 2024 förväntas således ökningstakten på Svenska kyrkans lönekostnader bli högre än ökningstakten på kyrkoavgiftsintäkten under kommande år.

Diagram 3 nedan visar prognostiserad total intäkt från kyrkoavgiften för Svenska kyrkans församlingar, pastorat och stift som är baserad på SKR:s senaste skatteunderlagsprognos. Intäktsutvecklingen visas både i löpande priser (staplar) och i fast pris per 2023 (linje). Utvecklingen i fast pris är beräknad efter inflationsmättet KPIF (KPI med fast ränta).

Diagram 3. Svenska kyrkans intäkt från kyrkoavgiften 2024-2028

² Streckade linjer i diagram 2 är prognosvärden. Utfallsvärdena på löneökningstakten i diagrammet bygger på statistik över lönekostnad per anställd på församlingarnivå fram till 2021. Löneökningstaktens prognosvärden utgörs av SKR:s senaste bedömning av timlönernas utveckling i samhället enligt konjunkturlönestatistiken.

I diagrammet ovan syns, uttryckt i löpande priser, en stigande utveckling på intäkten under kommande år. Med anledning av den höga inflationen väntas dock den reala intäktsutvecklingen däremot bli relativt stillastående under prognosperioden. Den reala intäktsnivån år 2028 väntas i denna prognos endast bli marginellt högre jämfört med innevarande år. Denna utveckling ställer krav på fortsatta kostnadsanpassningar inom Svenska kyrkan under kommande år.

PROGNOSANTAGANDEN

Kyrkoavgiftsprognosen baseras på SKR:s senaste bedömning av skatteunderlagets utveckling. Till det har lagts en justering för effekten av fortsatt medlemsminskning enligt senaste långtidsprognos över medlemsutvecklingen (medelscenariot). Kyrkoavgiftssatserna har antagits ligga kvar på 2023 års nivå under hela prognosperioden. Redovisningen av real utveckling på intäkt från kyrkoavgift i diagram 3 ovan baserar sig på Riksbankens senaste prognos över inflationen enligt KPIF.

Prognoser är inte facit!

En rad händelser kan leda till att den ekonomiska utvecklingen blir en annan än den som redovisas i en prognos. Till exempel beror arbetsmarknadens utveckling på såväl konjunkturella som strukturella förändringar. Osäkerheten illustreras ibland med ett osäkerhetsintervall runt prognosen. Prognoser ger dock en plattform att stå på, och de ger en bild av hur makroekonomiska förlopp hänger ihop. I massmedia ges ofta en endimensionell bild av prognoser, i termer av huruvida de träffar rätt eller inte. Men väsentligare än en prognos träffsäkerhet, är huruvida den analys som ligger bakom är relevant och tar hänsyn till befintlig information. En bra prognos kan slå fel på grund av yttre oförutsägbara händelser.